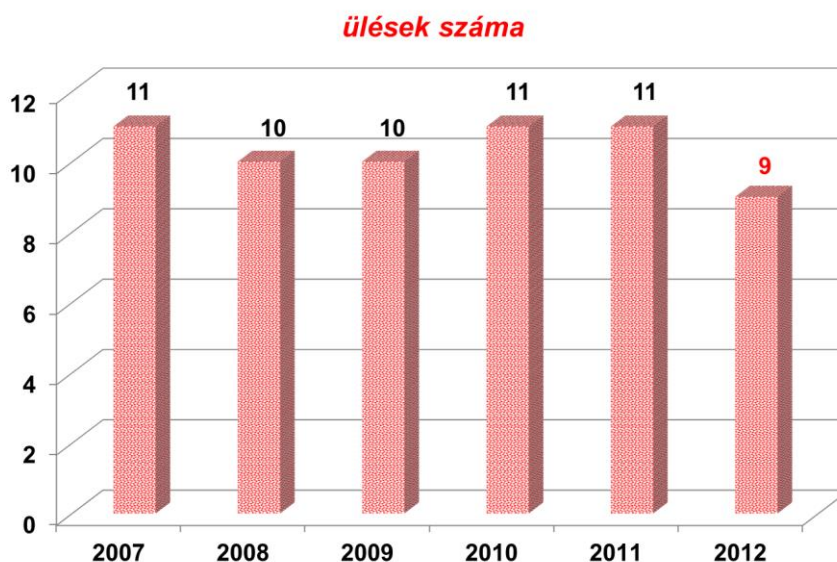

Jelentés a Kulturális Javak Bizottsága (KJB) 2012. évi munkájáról

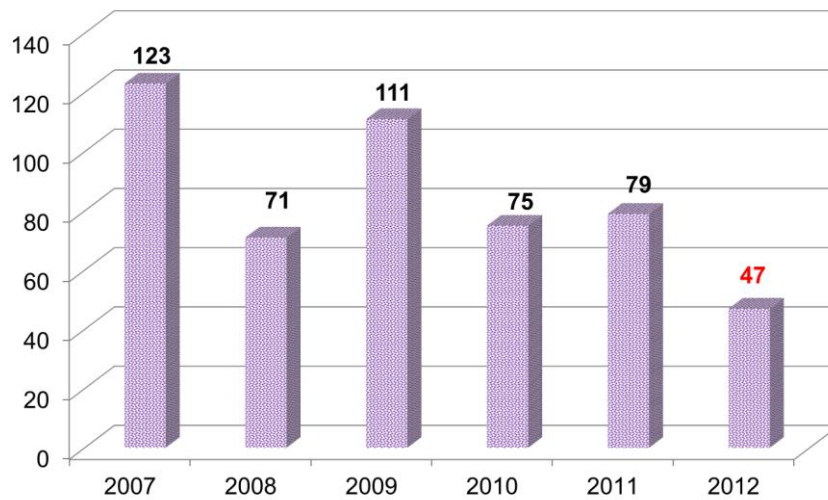
A 2006 tavasza óta, két éves ciklusokra felkért, hét, utóbb nyolc külső taggal működő *Kulturális Javak Bizottságának (KJB)* tavalyi évéről is elmondható, hogy a hatósági műtárgyfelügyeleti munkának egyik legfontosabb támaszát alkotta. A testület az előző évben is, mint alapítása óta folyamatosan, magas színvonalon, komoly szakmai és tudományos munkát végzett.

A 2012. évben a KJB életében is több változás történt. Ugyan több tag kétéves megbízatása is lejárt, de a tagokat küldő anyaintézmények jelölése alapján ugyanazokat a személyeket kérte fel hivatalunk elnöke. Változás ott volt, ahol erre nem volt már mód: a bizottság alapítása óta értékes és nélkülözhetetlen munkát nyújtó tagunk Nagyházi Csaba ugyanis az év elején elhunyt. Helyére a műkereskedők szövetsége jelölésére Einspach Gábor került. Módosult a tagnévsor jogszabályváltozás okán is: még tavasszal kikerült a tagjelölő szervezetek közül a Szépművészeti Múzeumba olvadt Magyar Nemzeti Galéria. Korábbi jelöltjét dr. Király Erzsébet főmuzeológus viszont elfogadta hivatalunk felkérését és e minőségében lett ismét bizottsági tag. Bekerült ugyanakkor nyolcadik tagjelölő intézményként a Magyar Művészeti Akadémia is, és jelöltje Fekete György elnök, majd lemondását követően dr. Keserü Katalin művészettörténész személyében. A változások mellett a folyamatosságot nem csak a tagság többsége, hanem az év során a bizottsági tagok által, dr. Király Erzsébet személyében újraválasztott elnök is képviselte. A KJB titkárságát továbbra is a hivatal Műtárgyfelügyeleti Irodája adta: az ülések megszervezésével, az egyes ügyek tárgyalásra történő előkészítésével, az ülésen elhangzottak rögzítésével, majd a hivatali, hatósági döntésekbe való beépítésével. A KJB működését a 2012 szeptemberében történt hivatali változások ellenére is sikerült megőrizni: a *Kulturális Örökségvédelmi Hivatal [KÖH]* helyére lépő *Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ* vezetése a KJB munkáját nagyra értékelve biztosította továbbra is a működés feltételeit.

A korábbi években már kialakított és bejáratott rend szerint folytatódott a munka 2012-ben is: a KJB havi rendszerességgel – nyári szünetet közbeiktatva – 9 ülést tartott, ahol összesen 47 napirendi pontot (ügyet) tárgyalta meg.

napirendek száma

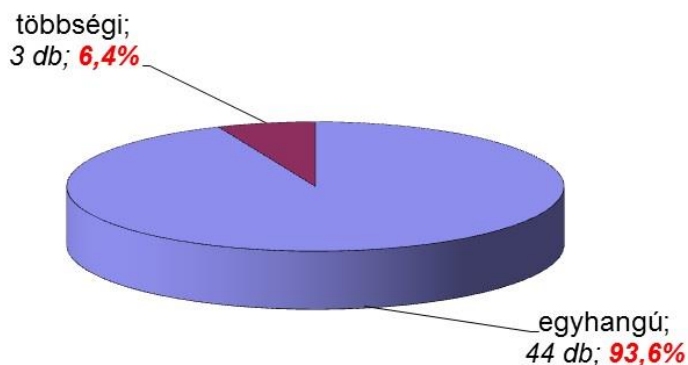
A megtárgyalt ügyek jellemzően védetté nyilvánításhoz, kisebb részt védettség megszüntetéshez, illetve kiviteli engedélyezéshez kapcsolódtak. A KJB létrehozatala óta minden egyes, a hatóság elé került új műtárgyvédési ügyről állásfoglalást alakított ki, tehát a hivatal Műtárgyfelügyeleti Irodája 2012-ben sem hozott döntést a KJB véleménye nélkül. (Ezen túl az év során további négy, a változások indokolta, a bizottság működéséhez kapcsolódó ügyrendi kérdést is napirendre kellett tűzni.)

A KJB 2012. évi állásfoglalásai (ügyek száma [47 db]; aránya [100%])

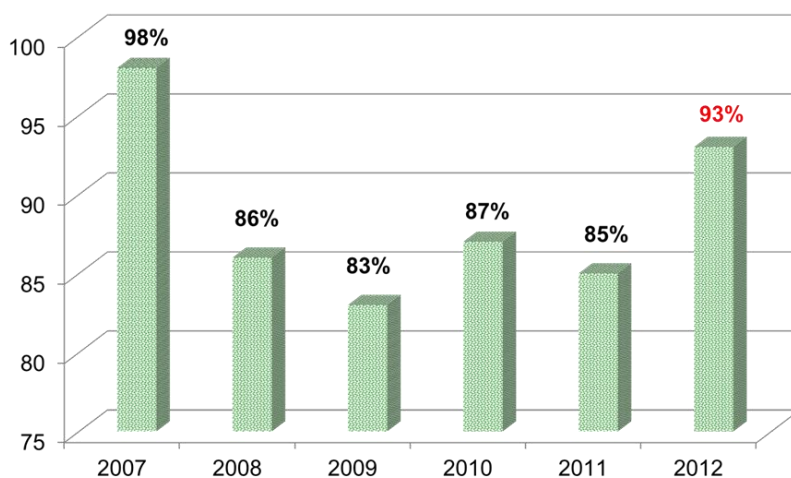
A 47 megtárgyalt ügyből a javaslatnak megfelelően 32 esetben (68,1 %) foglalt állás a KJB a védés mellett, 5 esetben (10,6 %) ellene, 2 esetben (4,3 %) a védettség megszüntetés mellett, míg 8 esetben (17,0 %) a szakvélemény kiegészítését javasolta.

A KJB 2012. évi szavazási arányai
(ügyek száma [47 db]; aránya [100%])

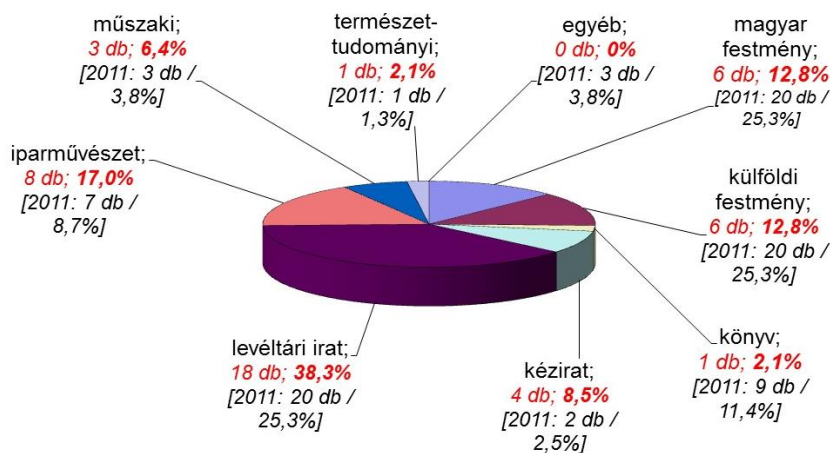
Az szavazások többnyire egyhangúak voltak, csupán 3 esetben került sor többségi döntéssel elfogadott állásfoglalásra, azaz az esetek 93,6 %-ában a védelemmel vagy annak mellőzésével minden terület képviselője egyetértett. (Erről elmondható, hogy az elmúlt években kialakult 80-90 %-os aránynál valamennyivel magasabb, de tükrözi azt, hogy a bizottsági munkában a tagok már jobban összecsiszolódtak, értik egymás nyelvét, és a vita végére többnyire az álláspont elfogadásában a tagok között kialakul az egyetértés, de mint mindig, itt is előfordulnak különvélemények.

egyhangú szavazások aránya (%)

A KJB ugyanakkor az előző éveknél magasabb arányban, az ügyek 27 %-ában ajánlotta a túlnyomó részt, múzeumoktól, közgyűjteményektől származó védelmi (vagy védelem megszüntetési) javaslatok elutasítását vagy kiegészítését, ami továbbra is egyértelmű jele, hogy a szakvéleményeket elkészítő közgyűjtemények munkája még mindig hagy kívánnivalót maga után. A Hivatal a KJB állásfoglalásait a 2012. évben egyetlen kivétellel megalapozottnak ítélte, és döntéseit azokkal összhangban hozta meg. (Ez esetben az eltérés alapját az átfogó örökségvédelmi szemlélet adta, ugyanis a bizottság egyediséget vizsgáló szakmai álláspontjával szemben a hatóság alapvető szempontnak minősítette a meghatározott környezethez, műemlékhez fűződő kapcsolatot, mely adott esetben a tárgy egyedi jelentőségében nem tükröződött.)

KJB elé került ügyek műfaji megoszlása 2012-ben
 (ügyek száma [47 db]; aránya [100%];
 megelőző [2011] évben: ügyek száma: 79 db)

A korábbi évekhez ismét képest jelentős műfaji eltolódást tapasztalhatunk: tovább növekedett a levéltári terület (38,3 %), mely elsősorban az Országos Levéltár által kezdeményezett ügyeket tükrözi, de visszavezethető – talán – a műkereskedelmi forgalom változásaira is. Míg ugyanis a képzőművészet terén a magasabb értékű tárgyak nyilvános (aukciós) forgalma a három-négy évvel korábbi mögött messze elmarad, kevesebb értékes és ritka tárgy kerül a forgalomba, addig az alacsonyabb értékű tárgyak, elsősorban a nemesi (címeres) adományleveleket, azaz a családi „kutyabőröket” többen is áruba bocsátották. Emellett az iparművészeti alkotások védelme is növekedett, ami elsősorban a hivatali műtárgyfelügyelők értékfeltáró munkáját dicséri. Könyvek esetén kevesebb védelmi javaslat érkezett, a Nemzeti Könyvtár (OSZK) szakértői munkáját ez évben inkább az irodalmi kéziratok adták.

Ugyancsak magyarázatra szorul, hogy a korábbi évekhez képest miért került összességében kevesebb ügy a KJB elé. Ennek oka a hivatalunk védelmi ügyeinek számának visszaesésével magyarázható, ami – feltételezésünk szerint – a kiemelkedő jelentőségű tárgyak forgalmának csökkenéséből ered. A korábbi évekhez képest csökkent az elsőrangú műalkotások és egyéb műtárgyak forgalma, ezeket tulajdonosaik „jobb időkre” tartogatják, várván a válság előtti magasabb árak visszatérését.

A KJB eddigi, most már több éves munkáját és tapasztalatait összegezve a 2012. évről is elmondható, hogy munkája eredményeként a védettség tárgyában egységes szemlélettel, magas szakmai színvonalon és konszenzus alapján kimondott döntéseket hozhatott a hivatal műtárgyfelügyelete.

Budapest, 2013. március 7.

Dr. Buzinkay Péter
 a KJB titkára